

אופקים חדשים בטיפוח

(סוף) *

בשר מעדרי חלב

יד המקרה בכך שבעת ובעונה אחת עם פיתוח תכניות ההזרעה המלאכותית החדשות הקימו גם חוזה על שטח של 4800 דונם, שתשמש לעריכת מבחני צאצאים בייצור בשר. ההתעניינות בכיוון זה הוכתבה לנו ע"י העליה בצריכת בשר בקר באנגליה, כבארצות אחרות (באיטליה, למשל, עלתה רמת הצריכה ב-30%, תוך 3 השנים האחרונות). אמנם הרמה אצלנו היא נמוכה בהרבה מזו שאצלכם. * אולם מוטל עלינו לדאוג להרחיב את ייצור הבשר ולהסתייע לשם כך בעדרי החלב שלנו; מתקבל על הדעת ש-80% בקירוב מפרות הנפסלות לייצור חלב ובני הבקר מגזעי החלב אפשר יהיה לנצל לתכלית זו. המחירים שמשיגים כיום עבור בהמות מסוג זה, ודאי יפתיעוכם: ב-18 חודשים האחרונים מכר סגן הנשיא של המועצה שלנו 130 בני-בקר, בגיל 3-2 שבועות, במחיר 50 דולר כל ראש; היו אלה צאצאי ההכלאה של פרות איירשייר בפר שארולה. עגלים פריזיים בגיל הנ"ל, אף הם זוכים במחירים אלה, ויש ביניהם ש"נחטפים" אף במחיר של 80 דולר. בזמן האחרון מופיעים באנגליה סוחרים בקר מיבשת אירופה, המשלמים עבור פרות פריזיות מעדרי החלב 350 דולר, וידועים גם מחירי שיא של 450 דולר. מחירים אלה הם ב-60% גבוהים מאלה ששררו בשווקים לפני כשנה, ומסתבר שביבשת אירופה כדאי להם לקנות פרות חלב אצלנו ולהוציאן לשוק הבשר אצלם.

גם באנגליה חל המפנה בטעמו של הצרכן והוא מעדיף את הבשר הכחוש על פני הבשר השמן; אין עוד דורשים לנתח הבשר השמן כבעבר. מכיוון שמחשיבים כיום את רכות הבשר ועדינותו, הרי יש לבקשו בעיקר בבעלי-חיים

* ראה חוברת 68 "משק הבקר והחלב".

** ד"ר י. אדוארדס, שהוא מאנגליה, מרצה בפני הקהל בקאנאדה.

צעירים דבר זה מחייב שיטות חדשות בייצור, כגון פיטום במרבק בתפריטי מזון עשירי אנרגיה — כדוגמת "תפריט השעורה" — שהומלץ עליו לראשונה ע"י המכון למחקר ברובאט (אברדין). שיטת פיטום זו מאפשרת לחקלאי לקצר את מחזור ההשקעות שלו בייצור הבשר מ-2½ שנה לשנה אחת. עובדה זו גם הגבירה את הדרישה לבני-בקר רכים בגלל משקלם הקל יותר בגיל השחיטה.

כל הגורמים האלה שימשו מניע חדש רב-עוצמה לשיטות רבייה הזונה בייצור בשר וכן המריץ את בעלי עדרי החלב להרבות בייצור בני-בקר מתאימים כדי לספק את הביקוש בשוק ההולך ומתרחב. יהיה זה ודאי מזור בעיניכם שדווקא מועצה, שתפקידה לשווק חלב, תבצע הזרעות בעדרי חלב בפרים מגזעי בשר במספר שווה כמעט להזרעות בפרים מגזעי חלב. מבין גזעי הבשר המקובלים ביותר עד עתה לתפקיד זה היו ההרפורד והאברדין-אנגוס. כיום הננו חוזרים להזרעות עם פרים פריזיים, ולא לשם מניעת מחסור בפרות חילופין בעדרי חלב, אלא בעיקר בגלל יתרונותיו המיוחדים של שגר הגזע הזה במרבק, בהיותו ניוון בתפריט השעור רה. המחקר מופנה עכשיו לגילוי גזעי הבשר הטובים, ולגילוי הפרים המשובחים ביותר בקרב הגזעים האלה, שיופעלו בהכלאות בגזעי החלב; ובוודאי כבר נודע לכם שהמועצה שלנו אף הביאה פרי שארולה מצרפת, כדי שאפשר יהיה להשוות ולהכריע איזהו גזע הבשר שיתאים ביותר למטרה שהצבנו לפנינו. המונח "דרכת-לית", ששימש כסימן-היכר לגזעים שורטהורן החלב ואדום חסר-הקרניים, תוכנו נשתנה, ופי-רושו כיום — חלב ושרירים. גזע שורטהורן החלב ירד מגדולתו משום שכוישרו בהנבת חלב לא ישווה לזה של גזעים אחרים והבשר שהוא מניב — שמן מדי (ביבשת אירופה מצוי אמנם גזע דרכתכלית, הסימנטאלי, שנענה יפה לשתני המטרות גם יחד).

המבחן של הורשת כושר הנבת החלב). השאלה שדנים בה עכשיו דומה לזו שמת- עוררת בשעה שעומדים להכריע מה להעדיף בשעת עריכת סלקציה בעדר חלב — כושר הנבה של חלב, או מבנה גוף (אקסטרייאר) וכו'; הפעם יש להכריע — עד היכן נלך בהעדפת כושר ייצור הבשר? יש הטוענים שבמשק חלב מפותח אסור להרפות מהחתיכה להעלאת כושר הנבת החלב, ואין להנמיכו או לדללו ע"י סלקציה בכיוון תכונה שניה; וכשמדובר בייצור בשר, הרי מוטב להשביח תכונה זו בדרך הסלקציה בגזע אחר, וע"י ההכלאה בין שני הגזעים, כשכל אחד מצטיין בתכונה אחת בלבד, אפשר יהיה להפיק את מאקסימום התועלת בייצור חלב ובשר גם יחד. בעוד אנשי המדע אינם מסתפקים בהבעת דעות בלבד ואף החלו בני-סוויים ובמחקרים בבעיות אלה, הרי יש מקום לסברה שהפתרון יוכתב למעשה במצרף השוק שפירוש, בסופו של דבר, הריווחיות היחסית של חלב ובשר. לגבי הגזע הפריזי, יתכן שקיימות שתי האפשרויות: או שיימצא גזע מתאים להכ- לאה לצורך ייצור בשר מבני-כלאיים, או שבקרוב הגזע עצמו אפשר יהיה לפתח ולנצל את שתי התכונות בדרגה גבוהה למדי. לגבי שאר גזעי החלב התשובה ברורה למדי: יש למצוא את ייעוי הבשר המתאימים, וקווי הדם הרצויים, לצורך ההכלאה בארשייר, בגארנסי ובגארסי, אם רוצים לזכות, בנוסף על ההכנסה מהחלב, גם בהכנסה ניכרת מוולדות שיוכנסו למרבק. את ההתפתחויות החדשות האלה בטיפוח יש לראות כאופקים חדשים בעלי חשיבות רבה בהספקת חלבון מן החי לאוכלוסיית העולם, ויש לראות זאת כנושא שמן הראוי לטפל בו. מבחינה ניסויית הרי בעיות אלה קשורות קשר הדוק במחקרים הגאנאטיים שמתאפשרים ע"י המע- בדות הכיולוגיות מסוג זה שאתם הקימותם, ואשר את פתיחתה הננו חוגגים היום. זירמה קפואה עמוק פותחת אפשרויות לבוקר ולמטפח בעלי-חיים בתכניות טיפוח לטווח ארוך בתוך עדרו, או בתוך הגזע כולו, וכן נפתחים לפניו השערים לערוך ניסויים בגזעים אחרים, ואף בגזעים אקזוטיים. אין איש ידע לבטח אילו הם

הזכרתי לעיל את החווה שהקימונו לתכלית מבחן צאצאים. הניסויים יבוצעו במרבק, בתנאי תפריט השעורה בעיקר, ונוכל לפקח יפה על תנאי הסביבה בהמשך הפיטום. לחווה יובאו 25-30 וולדות, בגיל הרך ככל האפשר, מכל פר, ואין ספק שמטפחי גזעי הבשר הנבחרים יהיו מעוניינים בהספקתם. מכיוון שאגודות האנגוס וההרפורד אינם מתירים לרשום בספרי-העדר את הבהמות שנולדו מהזרעה מלאכותית, הרי בחווה שלנו עם מטפחי הפרים יוכנס תנאי שיחייב אותנו להחזיר את הפרים הבדוקים לעדריהם למשך עונת רביעה, והמשובחים שבהם ישמשו להולדת בנים. אין לדעת עדיין אם טיפוס הפר, שיתגלה כטוב ביותר לתכלית ההכלאה ימלא גם את דרישות מטפחי גזעי הבשר הטהורים בכל הנוגע לתכונות הטיפוסיות הר- צויות להם והינן חשובות בעיניהם גם מבחינת פיתוח הייצוא של בקר בשר גזעי לרבייה; לגבי מפעל ההזרעה המלאכותית של המועצה שלנו לתכלית ייצור הבשר, המטרה היא ברורה: לנו יהיו דרושים פרים מטופחים שיורישו בהצלחה לבני-הכלאיים מגזעי החלב גוף מגודל, קצב גדילה מהיר והתפתחות רבה של מערכת השריר- רים (ללא שומן). אחת הוועדות של המועצה שלנו סיכמה את הביקורת שלה לגבי פרים רשומים בספרי העדר של גזעי הבשר ומצאה שהם ראויים אמנם לשמש כפרי "טיפוח" בעדרי הבקר לבשר, אבל אין הם מתאימים לתפקיד של פרי "הכלאה" בעדרי החלב, כיוון שוולדור- תיהם אינם די מגודלים וקצב גדילתם איטי מדי. מעמדו של הגזע הפריזי באנגליה בתכניות שהעליתי לעיל הוא מיוחד במינו ומעניין באופן מיוחד. מתוך שלושת המיליונים של וולדות הנולדים מדי שנה בעדרי הגזע הזה, 2 מיליונים הם מהגזע הפריזי, אשר מחציתם ממין זכר. עם עריכת מבחנם של פרים פריזיים צעירים על כוחם בהורשת תנובת חלב, נערוך להם, בעת זבעונה אחת, גם את המבחן על כושר ייצור הבשר, שהינו, כידוע לנו, משתנה ומתנודד בתחומים ניכרים למדי (למעשה, המבחן על כושר הורשת תכונות הבשר של פרים צעירים אלה יסתיים ראשון ויהיה שמור עד לסיום

האבור. החברה הזואולוגית שבלונדון מקימה „באנק של גאנים“, בו תופקד זירמה של מיני בעלי-חיים רבים, חיות-בר וחיות-בית, וזה — בהשראת ההתפתחות שחלה בבוקרות ובאפשרות יות שעדיין פתוחות בשטח זה; המעבדות שלנו באנגליה, בהן אנו אגרנו כבר עד עתה זירמה קפואה מ-1200 פרים, אפשר לראותן כסניפים של באנק עולמי כזה.

אין לי כל ספק שלמעבדה שלכם צפויות בעתיד אפשרויות גדולות באגירה. היא תמלא תפקיד נכבד בהשבתת הבקר בדרכים חדשות. שנפתחות הודות לפעלם של חלוצים, ושטחי הפעולה בהשבתה עשויים להיות כה מלאי-חיים וכה מקסימים שאפילו החלוצים עצמם לא חלמו עליהם.

ד"ר י. אדוארדס

תורגם מ„הולסטיין-פריזיאן ז'ורנאל“, יולי 1964
ע"י ע.

הגאנים המועילים שיש לצפות להם מכל הפעור לות האלה במעבדות, אולם אם מטפחי הצמחים עשויים להפיק תועלת מהאוספים הבינלאומיים שלהם (של זרעים), הרי גם לגבינו יכול להיות ענין בשיטות עבודה כגון אלה.

אחדים מאתנו מתהלכים ברעיון שמעבדות כאלה ישמשו כעין „מוזיאונים חיים“, ובהם יישמר זרע של גזעים ההולכים ונעלמים, תוך כוונה שאי-פעם בעתיד יתגלה הצורך להקנות מחדש לגזעים קיימים תכונות מסויימות שיהיו תואמות לתנאים מיוחדים. ואולי אף יהיה צורך לשחזר גזע „שאבד“. ואם לעת עתה אין יודעים להקפיא ביציות כשם שזה נעשה בזירמה, כדי שאפשר יהיה לברוא מחדש את הגזע האבוד במהירות רבה, הרי אפשר יהיה ע"י הכלאת דחיקה עד הדור הרביעי, שתבוצע בזירמה של הגזע האבוד על גבי אמהות של הגזע הקיים, לייצר בעל-חיים שיהיה קרוב מאוד לגזע

אזהרה

מזהירים בזה את החברים הבוקרים
שצויהם לקנות חלקי חילוף לאכילת החליבה
אק ארק מסוכנים מורשים

התאחדות מגדלי בקר

לתשומת ליבם של המשקים שהחליפו את צנצנות החלב בקומביינים

המשקים, אשר ברשותם מסגרות משומשות (מיכסים, תחתיות, מהדקים ואטמי גומי) לצנצנות בנות 17 ק"ג מהדגמים הישנים של דה-לאוואל ואלפא-לאוואל, עם צנצנות או בלעדיהן, ואשר מעוניינים למכרן, מתבקשים להודיע על כך להתאחדות. אנא תציינו בהודעתכם:

1. איזו תוצרת;
2. מספר המסגרות;
3. עם, או בלי צנצנות.

ה. מ. ב.